

Planerad upprustning av småbåtsvarvet i Skutviken

Sjöhistoriska museet har efter beslut av länsstyrelsen i Stockholms län utfört en särskild arkeologisk utredning i november 2012 i Skutviken, Nacka kommun, med anledning av att en småbåtshamn planeras att byggas om. Totalt påträffades en fartygslämning som bedöms som övrig kulturhistorisk lämning. Även en modernare slip samt ett kulturlager påträffades. Kulturlagret kan dateras från cirka 1830 till modern tid.

The unit of Archaeology at the National Maritime museum has in November 2012 made an archaeological investigation in Skutviken, Nacka municipality, Sweden. The analysis resulted in one boat wreck that is not likely to be classified as an ancient monument.

Planerad upprustning av småbåtsvarvet i Skutviken

Särskild arkeologisk utredning, etapp 1

Skogsö 2:45

Stockholms län

Nacka kommun

Jim Hansson

SJÖHISTORISKA

Box 27131
102 52 Stockholm
Tfn: 08-519 549 00
www.sjohistoriska.se
ISSN 1654-4927

SJÖHISTORISKA

Planerad upprustning av småbåtsvarvet i Skutviken

Särskild arkeologisk utredning, etapp 1

Skogsö 2:45

Stockholms län

Nacka kommun

Jim Hansson

Sjöhistoriska museet
en del av Statens maritima museer

P.O. Box 27131
SE-102 52 Stockholm
Tel 08 519 549 00

www.sjohistoriska.se
www.maritima.se

Sjöhistoriska museet är miljöcertifierat enligt ISO-14001.

Den här rapporten är tryckt på miljövänligt, FSC-certifierat papper utan optiska vitmedel (OBA), tillverkat på ett koldioxidneutralt pappersbruk.

© 2013 Sjöhistoriska museet
Arkeologisk rapport 2013:1
ISSN 1654-4927

Kart- och ritmaterial Författaren.

Layout och grafisk form Franciska Sieurin-Lönnqvist, Arkeobild.

Omslagsbild Fartygslämning. Foto: Jim Hansson, Sjöhistoriska museet.

Tryck Arkitektkopia, Stockholm 2013.

Kartor Copyright Lantmäteriverket Gävle 2010. Medgivande I 2010/0856.

Innehåll

Sammanfattning och bakgrund 4

Kulturmiljö och forskningshistorik 5

Syfte och metod 6

Resultat 7

Sammanfattning 8

Referenser samt tekniska och administrativa uppgifter 9

Sammanfattning och bakgrund

Sammanfattning

Sjöhistoriska museet har efter beslut av länsstyrelsen i Stockholms län utfört en särskild arkeologisk utredning i november 2012 i Skutviken, Nacka kommun, med anledning av att en småbåtshamn planeras att byggas om. Totalt påträffades en fartygslämning som bedöms som övrig kulturhistorisk lämning. Även en modernare slip samt ett kulturlager påträffades. Kulturlagret kan dateras från cirka 1830 till modern tid.

Bakgrund

I samband med att Nacka kommun planerar för en ombyggnad av en småbåtshamn i Skutviken, fastighet Skogsö 2:45, Nacka kommun, beslöt Länsstyrelsen i Stockholms län att en särskild arkeologisk utredning skulle utföras.

Länsstyrelsen uppdrog enligt beslut daterat 2012-11-07 utredningen till Sjöhistoriska museet, som är en del av Statens maritima museer (SMM). Den särskilda arkeologiska utredningen utfördes i muddringsområdet inom exploateringsområdet (fig. 1).

Uppdraget avsåg att fastställa om fasta fornlämningar berörs av arbetsföretaget.

Kulturmiljö och forskningshistorik

Inga kända fornlämningar finns i området för den planerade ombyggnationen av småbåtshamnen. Närområdet uppvisar dock spår efter en intensiv sjöfart under såväl medeltid som historisk tid. I Nacka kommun har ett flertal lämningar i form av främst fartyglämningar, sjökrogar och hamn-

anläggningar påträffats. Detta visar på en lång kontinuitet samt frekvent sjöfart.

Lämningar som skulle kunna framkomma i det berörda området är bland annat fartyglämningar, kulturlager, fiskeanläggningar och hamnkonstruktioner.

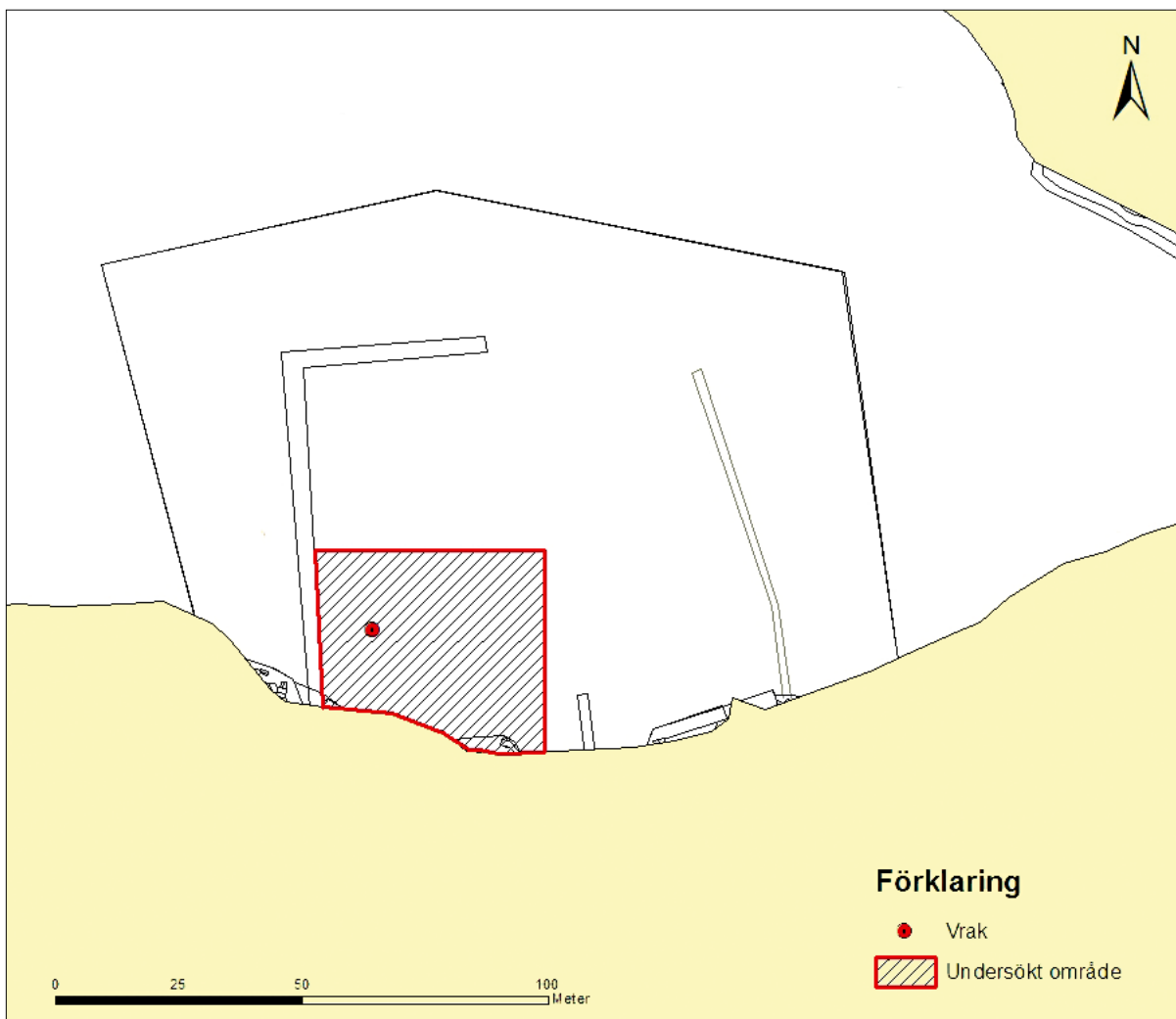

Fig. 1. Exploateringsområdet med det undersökta muddringsområdet markerat. Fartyglämningen syns som en röd punkt. Karta: Sjöfartsverket, bearbetad av Jim Hansson, Sjöhistoriska museet. Skala 1:1 500.

Syfte och metod

Den särskilda arkeologiska utredningen hade som målsättning att fastställa om fasta fornlämningar förekommer inom berört vattenområde. Utredningsområdet besiktigades av dykande arkeologer. Metoden för avsökningen skedde med så kallad sektorsök (dykaren simmar med sträckt navelsträng i en solfjäder utifrån båtens position). Sektorsöken överlappade varandra tills området var avsett.

Utöver detta så karterades vissa delar av exploateringsområdet med en fast side scan sonar

(sidotittande ekolod) med syfte att eventuellt upptäcka föremål som kunde utgöra säkerhetsrisk inför dykningarna. Det påträffades i samband med detta tre anomalier som troligtvis utgörs av fartygslämningar i exploateringsområdet (utanför muddringsområdet).

Dykningarna utfördes enligt AFS 1993:57 och AFS 2010:16 (trädde i kraft 2011-07-01) och SMM:s interna policy för dykeriarbete. Ett dyklag omfattar 3 arkeologer (dykledare, räddningsdykare och dykare).

Fig. 2. Här syns ena skeppssidan sticka upp ur sedimenten. Foto: Jim Hansson, Sjöhistoriska museet.

Resultat

Totalt påträffades det vid dykbesiktningar av muddringsområdet en fartygslämning som bedöms som övrig kulturhistorisk lämning. Övrigt noterades en modernare slip, ett kulturlager i form av keramik, laggkärl (tunnor), flaskor samt stengodskrus. Sedimentationen var kraftig vilket gjorde det svårt att se helheten av fartygslämningen samt laggkärlet.

Fartygslämningen

En mindre öppen roddbåt byggd i trä. Troligtvis av furu. Båten är byggd på klink och blymönja

kunde noteras på skrovet (fig. 2).

Båten ligger till största del under sedimenten. Längden uppskattas till 4×1,5 meter.

Utöver fartygslämningen påträffades en modernare slip (fig. 3).

Ett kulturlager kunde noteras i hela området för muddringen. Flaskor, keramik, laggkärl (tunnor) samt stengods påträffades. Ett stengodskrus bärgades för dokumentation och återdeponerades sedan (fig. 4).

Kruset är av Seltzertyp som tillverkades i hertigdömet Nassau i Tyskland. Kruset kunde dateras till mellan 1830–1866 (muntligt Marcus Hjulhammar 2012-12-12).

*Fig. 3. Här syns slipen liggande ovanpå sedimenten. Slipen påträffades från strandkanten ut till ca 5 meters djup norrgående.
Foto: Jim Hansson, Sjöhistoriska museet.*

Sammanfattning

Sammanfattningsvis påträffades en fartygslämning inom muddringsområdet som SMM bedömer som övrig kulturhistorisk lämning. Ett kulturlager påträffades som åtminstone har en datering från 1830-tal. Sedimentationen är kraftig vilket gör att det inte kan uteslutas att fler, äldre lämningar kan komma att påträffas vid en muddring.

SMM har inget att erinra om fartygslämningen men bedömer sannolikheten att lämningar eller fynd i sedimenten kan komma att påträffas vid en muddring som kan ha en högre ålder.

*Fig. 4. Bilden visar kruset med intakt hänkel. Kruset har ett emblem som kunde härledas till Nassau, Tyskland.
Foto: David Olovsson, Sjöhistoriska museet.*

Referenser samt tekniska och administrativa uppgifter

Referenser

Muntligt Marcus Hjulhammar, Sjöhistoriska
museet 2012-12-12.

Tekniska och administrativa uppgifter

Statens maritima museers dnr: 907-2012-51

Statens maritima museers projektnummer:
2080159

Länsstyrelsens dnr: 431-26728-2012

Sjöhistoriska museets projektledare: Jim Hansson

Fältansvarig: Jim Hansson

Orsak till undersökningarna: Ombyggnation av
småbåtshamn

Uppdragsgivare: Nacka kommun

Undersökningstyp: Särskild arkeologisk utredning

Undersökningstid: november 2012

Plats: Vattenområden Skutviken

Län: Stockholms län

Landskap: Södermanland

Socken: Boo

Koordinatsystem: SWEREF 99 TM

N: 65 77 630

E: 68 64 63

Vattendjup: 0–10 m

Deltagarförteckning SMM

Jim Hansson
Trevor Draeseke
David Olovsson